

Helsingin ei tule tehdä hankintoja tai yhteistyötä, jotka tukevat laitonta miehitystä

YK:n alainen kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) teki heinäkuussa 2024 merkittävän päätöksen todetessaan, että Israelin miehitys palestiinalaisalueilla Gazassa, Länsirannalla ja Itä-Jerusalemossa on laitonta, koska se rikkoo kansainvälisen humanitaarisen oikeuden perustavanlaatuisia periaatteita ja kieltää palestiinalaisilta heidän ihmisoikeutensa.

Tuomioistuimen mukaan Israelin olisi poistuttava miehityiltä palestiinalaisalueilta välittömästi, evakuoitava kaikki siirtokuntalaiset, palautettava maa-alueet ja tarjottava korvauksia niille, joita asia koskee. Kansainvälinen tuomioistuin totesi myös, että Israelin harjoittama toiminta täyttää apartheidin tunnusmerkit.

Tuomioistuimen mukaan kaikkien valtioiden tulisi tehdä ero Israelin valtion ja miehitettyjen alueiden välillä, eivätkä muut valtiot saisi tunnustaa palestiinalaisalueiden miehitystä. Tuomioistuin toteaa, että muut valtiot ovat velvollisia olla antamatta apua tai tukea Israelin jatkuvan läsnäolon aiheuttaman tilanteen ylläpitämiseen miehityillä palestiinalaisalueella.

Suomi on aiemmin todennut Israelin siirtokuntatoiminnan kansainvälisen oikeuden vastaiseksi. Syyskuussa 2024 Suomi äänesti YK:n yleiskokouksessa päätöslauselman puolesta, jossa vaaditaan Israelia lopettamaan palestiinalaisalueiden laitton miehitys vuoden sisällä.

Israelin miehittämien palestiinalaisalueiden lisäksi maailmalla on myös muita laittomia miehityksiä. Venäjä miehittää laittomasti osia Ukrainan alueesta, toinen esimerkki on Marokko, joka miehittää laittomasti Länsi-Saharaa. Jälkimmäinen miehitys on jatkunut vuodesta 1975 ja sekä YK että Haagin kansainvälinen tuomioistuin ovat sen tuominneet.

Hankintojen tekeminen globalisoituneessa maailmassa on monimutkaista, eikä aina ole helppoa selvittää, missä tuotantoketjun eri osat valmistetaan ja käsitellään. Kaupungeilla on kuitenkin merkittävinä hankintojen tekijöinä sekä kansallista että globaalia valtaa ja vastuuta. Helsingin tulee noudattaa kansainvälisen tuomioistuimen päätöksen linjauksia ja pyrkiä olla tekemättä hankintoja, jotka tukevat laitonta miehitystä.

Hankintojen rajoittamisen lisäksi Helsingin kaupungin, kaupungin kulttuuri-instituutioiden tai kaupungin rahoittamien toimijoiden ja hankkeiden ei pidä toimia yhteistyössä laitonta miehitystä harjoittavien valtioiden kanssa tai miehitystä harjoittavien instituutioiden rahoittamisessa projekteissa.

Jos Helsinki ei kiinnitä asiaan huomiota, on riski, että verovaroin tehdyillä hankinnoilla ja tuetulla yhteistyöllä tuetaan sortoa ja kärsimystä, jota laittomat miehitykset aiheuttavat siviiliväestölle sekä legitimoidaan laittomien miehitysten aiheuttamat kansainvälisen oikeuden vastaiset olosuhteet.

Vuoden 2016 lopussa norjalaiset kunnat Trondheim ja Tromssa päättivät kunnanvaltuustoissaan lopettaa hankinnat miehitettyjen alueiden laittomista siirtokunnista. Norjan ulkoministeriön toimesta todettiin, että paikallistason päätökset eivät ole lainvastaisia. Useat norjalaiset kaupungit ovat tämän jälkeen tehneet vastaavia päätöksiä, mukaan lukien pääkaupunki Oslo.

Lokakuussa 2024 Norjan hallitus varoitti norjalaisia yrityksiä osallistumasta Israelin laittoman läsnäolon ylläpitämiseen Palestiinassa eli Länsirannalla, Itä-Jerusalem mukaan lukien, ja Gazassa. Hallituksen varoitus perustuu kansainvälisen tuomioistuimen päätökseen ja toteaa, että tällaiseen kaupankäyntiin ja yritystoimintaan voi liittyä törkeitä ihmisoikeusloukkauksia ja humanitaarisen oikeuden loukkauksia, ja joissakin tapauksissa niiden voidaan katsoa edistävän näiden loukkausten jatkumista.

Kansainvälisen tuomioistuimen heinäkuussa tehdyn päätöksen jälkeen tulee pitkään laittomaksi nähdyn miehitetyillä alueilla harjoitetun siirtokuntatoiminnan lisäksi kiinnittää huomiota itse miehitykseen ja oikeuden velvoittavaan päätökseen siitä, että laitonta miehitystä mahdollistavia toimia ei tule jatkaa. Näin tulee tehdä kansallisesti, yrityselämässä ja myös kaupunkien tasolla.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että

- 1) Helsinki ei osta tavaroita tai palveluita yrityksiltä, jotka osallistuvat suoraan tai välillisesti laittoman miehityksen ylläpitämiseen.
- 2) Helsinki ei osta laittomasti miehitetyillä alueella tuotettuja tavaroita tai palveluja.
- 3) Hankintojen rajoittaminen tulee koskea myös kaupungin käyttämiä alihankkijoita sekä kuntayhtymiä, joissa Helsinki on osallinen.
- 4) Kaupungin sekä sen tukemien organisaatioiden ja hankkeiden ei tule toimia yhteistyössä laitonta miehitystä harjoittavien valtioiden kanssa.

Helsingissä 13.11.2024

Haglund Mia

Valtuustoryhmän puheenjohtaja

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

(1 + 9 allekirjoitusta)

Arhinmäki Paavo

Kauppila Elina

Korkkula Vesa

Honkasalo Veronika

Muttilainen Sami

Kivelä Mai

Kolehmainen Laura

Majok Ajak

Malin Petra